УДК 657:334

Лоханова Н.О.,
д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

Облікова політика як інструмент управління економічною безпекою компанії

Lokhanova N.O.,
doctor of Economics, associate Professor, Professor of the Department of accounting and audit,
Odessa National Economic University, Odessa

Accounting policy as a means of ensuring the economic security of the company

Стаття присвячена питанням визначення місця і основних завдань облікової політики в системі управління економічною безпекою підприємств, а також розгляду її як важливого інструмента, що має сприяти підтриманню стійкого розвитку. Обґрунтовано, що на економічну безпеку підприємства здійснюють вплив як загальні підходи до формування облікової політики, так і методи обраної облікової політики і облікової оцінки конкретних економічних об'єктів. Доведено, що процес розробки облікової політики має забезпечувати вирішення таких завдань: достовірного відображення інформації у фінансовій звітності; страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати коштів, зокрема пов'язаних із неповерненням дебіторської заборгованості або з неефективним вибором методів оцінки і обліку фінансових інструментів; накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства шляхом вибору оптимальних для різних груп об'єктів основних засобів методів нарахування амортизації; рівномірного відображення в обліку доходів і витрат шляхом створення забезпечень майбутніх витрат і платежів; досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямами діяльності тощо.

The article is devoted to defining the place and the main tasks of the accounting policy in the system of management of economic security of enterprises, and to consider it as an important tool for the maintenance of sustainable development. The thesis is proved that on the economic security of the enterprise is influenced by common approaches to the formation of the accounting policy and methods of the chosen accounting policy and accounting estimates, specific economic subjects. The process of developing an accounting policy should provide the solution of the following tasks: fair presentation in financial statements of insurance companies from dangers and threats significant loss of assets due to non repayment of receivables or ineffective choice of methods of assessment and accounting of financial instruments; accumulation of funds for the maintenance of good technical condition of the enterprise by means of choosing the optimal for different groups of fixed assets methods of depreciation; uniform accounting treatment of income and expenses by creating provisions for future expenses and payments; the achievement of the key performance indicators of all the main areas of activity, etc.

Ключові слова: облікова політика, облікові оцінки, економічна безпека підприємства, стійкий розвиток

Key words: accounting policy, accounting estimates, economic security of the enterprise, sustainable development

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Одним із найбільш ефективних інструментів бухгалтерського обліку, який може реально використовуватися з метою підвищення рівня економічної безпеки господарюючого суб'єкта, є облікова політика. Однак, на жаль, на сьогоднішній день вітчизняні суб'єкти господарювання недостатньо використовують відповідний інструмент і фактично приділяють дуже мало уваги можливостям його впливу на фінансову безпеку компанії, а також на інші складові безпечного розвитку.

Зрозуміло і загальновідомо, що методика ведення обліку на конкретному підприємстві багато в чому визначається саме його обліковою політикою. Навряд чи можна не погодитися з тим, що від того, які методи ведення обліку будуть застосовуватися в обліковому процесі, в суттєвій мірі залежить розмір доходів, витрат, активів, зобов'язань та інших об'єктів, який у свою чергу безпосередньо впливає на стан економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Отож, питання вибору методів облікової політики представляє інтерес як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, і виділення не вирішених частин загальної проблеми. Після прийняття і введення в дію Закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" [1] і національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку питання розробки облікової політики практично постійно знаходяться в полі зору вітчизняних учених. Зокрема ним присвячені праці [2, с.160-162; 3, с.6-13; 4; 5, с.50-53; 6; 7, с.104-109; 8, с.13-17; 9] та багато інших, в яких докладно аналізуються підходи до розробки облікової політики підприємств, розкривається зміст її окремих складових частин, надається оцінка доцільності вибору тих чи інших методів обліку різних економічних об'єктів тощо. Однак, розгляд більшості питань здійснюється, як правило, з позицій бухгалтерського обліку без орієнтації на цілі забезпечення економічної безпеки. У межах загальних питань визначення суті і складових облікової політики мало дослідженими є аспекти її впливу на забезпечення безпечного розвитку компанії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення місця і основних завдань облікової політики в системі управління економічною безпекою підприємств, а також розгляд її як важливого інструмента, що має сприяти підтриманню стійкого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст терміну „облікова політика" розкритий у ст. 1 Закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" від 16.07.1999 р. № 996-XIV і полягає в наступному: „облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності" [1]. Як бачимо, наведене в Законі визначення обмежує призначення облікової політики її використанням для цілей складання фінансової звітності, тобто звітності, спрямованої головним чином на задоволення потреб зовнішніх користувачів.

Однак, на наш погляд, такий підхід є дуже вузьким, оскільки він не розкриває всі напрями застосування цього інструменту. Достатньо проаналізувати зміст наказу про облікову політику будь-якого підприємства, щоб побачити, що в ньому фактично визначаються не тільки методи обліку тих показників, які знаходять відображення у фінансовій звітності, але й розкривається склад статей витрат діяльності в аналітичному розрізі, який, як правило, наводиться в додатках до наказу і визначає методику їх виробничого обліку, а також регламентуються інші питання, пов'язані з формуванням даних для внутрішніх користувачів, наприклад, стосовно організації обліку витрат за центрами відповідальності, методики розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат між видами продукції тощо. Ці напрями формування облікової інформації не є важливими для процесу складання фінансової звітності, але вони визначають методику ведення обліку певної групи економічних об'єктів і, отож, мають бути передбачені при розробці облікової політики.

Ведучи мову про облікову політику, слід зазначити, що вона має бути інструментом, який забезпечує оптимальну побудову всіх облікових підсистем, що спрямовані як на формування фінансової, так і податкової, і управлінської інформації. На нашу думку, основну мету облікової політики в такому контексті можна розмежувати на підцілі, зокрема відносно фінансової звітності метою є якісне представлення інформації у фінансовій звітності, підвищення економічної стійкості за рахунок застосування таких методів обліку, що зменшують фінансові ризики; відносно управлінської - представлення своєчасної і релевантної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення на підставі цього зниження підприємницьких, господарських та інших ризиків; відносно податкової - представлення достовірної інформації з метою зниження податкових ризиків і оптимізації суми податкових платежів з урахуванням консенсусу інтересів підприємства і державних інститутів.

Склад питань, що потребують визначення при розробці облікової політики і облікових оцінок підприємства з акцентом на складання різних видів звітності: фінансової, внутрішньовиробничої і податкової наведений у таблиці 1. Відповідні розробки виконані на підставі доопрацювання підходу, викладеного в Листі Міністерства фінансів України від 21 грудня 2005 р. №31-34000-10-5/27793 «Про облікову політику» [9], доповненого в роботі Левицької С.О. [3, с.6-13].

Таблиця 1

Склад питань, що потребують визначення при розробці облікової політики і облікових оцінок підприємства (складено на підставі [3, с.6-13; 9])*

№ з/п	Склад основних питань облікової політики і облікових оцінок	Застосування для цілей складання		
		фінансової звітності	внутрішнього сподарської звітності	податкової звітності
1	2	3	4	5
1	Запаси			
1.1	Порядок формування первісної вартості запасів	+	+	+
1.2	Порядок обліку (ідентифіковано чи загальною сумою) і розподілу транспортно-заготівельних витрат і застосування окремого рахунку/субрахунку для цих цілей	+	+	+
1.3	Вибір методів оцінки вибуття запасів	+	+	+
1.4	Порядок визначення вартості запасів на дату балансу (чистої вартості реалізації) і проведення переоцінок (за якими критеріями визначається зниження чистої вартості реалізації, як проводиться переоцінка тощо)	+	+	-
1.5	Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів за умов використання відповідного методу	+	+	+
2	Необоротні активи			
2.1	Порядок формування первісної вартості необоротних активів	+	+	+
2.2	*Вибір моделі обліку основних засобів і нематеріальних активів – за первісною вартістю або за переоціненою вартістю*	+	+	-
2.3	Встановлення вартісного критерію розмежування основних засобів і малоцінних необоротних активів	+	+	-

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
2.4	Вибір методів амортизації для різних груп необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, малоцінних необоротних активів)	+	+	+
2.5	Порядок визначення строків корисного використання необоротних активів (склад комісії, порядок визначення при прийманні, порядок перегляду строку корисного використання за необхідності)	+	+	+
2.6	Підхід до проведення переоцінок у випадку вибору моделі обліку необоротних активів за переоціненою вартістю стосовно визначення критеріїв, періодичності переоцінки, порядку визначення справедливої вартості для цілей переоцінки, відображення її результатів, порядок перенесення сум резерву переоцінок до складу нерозподіленого прибутку тощо)	+	+	-
2.7	Вибір моделі обліку інвестиційної нерухомості – за первісною вартістю або за справедливою вартістю	+	+	-
2.8	*Порядок оцінки і організації обліку необоротних активів, що виведені на продаж (як здійснюється виведення на продаж, визначається справедлива вартість за мінусом витрат на продаж, як переглядається питання дотримання критеріїв віднесення до складу необоротних активів, що виведені на продаж тощо)*	+	+	-
3	Фінансові інструменти			
3.1	*Порядок віднесення фінансових активів до категорій з урахуванням обраної бізнес-моделі із розмежуванням тих, що враховуються за методом справедливої або амортизованої вартості, а також з відображенням через фінансові результати (прибутки та збитки) чи через інший сукупний дохід*	+	+	-
3.2	*Методи визначення справедливої вартості фінансових активів, що враховуються за відповідною методикою*	+	+	-
3.3	*Методи обліку фінансових зобов'язань (за справедливою вартістю або за амортизованою вартістю)*	+	+	-
3.4	Методи визначення резерву сумнівних боргів для дебіторської заборгованості як виду фінансових активів	+	+	-
4	Доходи, витрати, фінансові результати			
4.1	Порядок застосування критеріїв визнання доходів від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг	+	+	-

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
4.2	Методи, що застосовуються для визначення ступеня завершеності операцій, пов'язаних із наданням послуг (виконанням робіт)	+	+	+
4.3	Порядок визначення ступеня завершеності робіт за будівельними контрактами (договорами підряду)	+	+	+
4.4	Перелік і склад статей виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	+	+	+
4.5	Перелік і склад статей змінних і постійних загальновиробничих витрат, порядок вибору бази їх розподілу	+	+	+
4.6	Порядок оцінки незавершеного виробництва	+	+	-
4.7	Застосування рахунків 8 і 9 класу для цілей обліку витрат	+	+	-
4.8	Методи обліку витрат для цілей управління (директ-костінг, АВС-калькулювання, калькулювання життєвого циклу тощо)	-	+	-
5	Забезпечення			
5.1	Перелік забезпечень майбутніх витрат і платежів, що створюються підприємством	+	+	-
5.2	Методика створення забезпечень різних видів	+	+	-
6	*Знецінення активів*			
6.1	*Механізм ідентифікації активів, відносно яких здійснюється тестування на ознаки зменшення корисності (знецінення), порядок розмежування одиниць, що генерують грошові кошти, для цілей тестування на предмет зменшення корисності (знецінення)*	+	+	-
6.2	*Порядок відстеження подій і обставин, котрі призводять до зменшення корисності активів (знецінення) – методи аналізу зовнішньої і внутрішньої інформації стосовно встановлення ознак можливого знецінення*	+	+	-
6.3	*Методи визначення справедливої вартості і оцінки витрат на продаж активів для цілей встановлення збитків від зменшення корисності (знецінення)*	+	+	-
6.4	*Порядок визначення цінності використання активів, що тестуються на зменшення корисності (знецінення) з урахуванням прогнозів грошових потоків на встановлений період часу (не більше 5 років), темп росту, який використовується для екстраполяції грошових потоків*	+	+	-
6.5	*Порядок визначення ставки дисконту для цілей розрахунку цінності використання активів*	+	+	-

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
6.6	*Порядок розподілу збитків від зменшення корисності (знецінення) між активами в межах одиниці, що генерує грошовий потік з урахуванням вимог МСФЗ 36*	+	+	-
7	Загальні облікові питання			
7.1	Поріг суттєвості в цілому і для окремих облікових об'єктів	+	+	-
7.2	Періодичність розрахунку відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань	+	-	-
7.3	За наявності відокремлених підрозділів і філій зазначення про складання окремого балансу та інших форм звітності для них	+	+	+
7.4	*Встановлення дати підписання звітності для аналізу впливу подій після звітної дати*	+	-	-
8	Загальні організаційні питання, що розкриваються в Наказі про облікову політику або в додатках до нього			
8.1	Робочий план рахунків (в якості додатку до Наказу про облікову політику) із встановленням складу субрахунків 1, 2 і наступних порядків за необхідності)	+	+	+
8.2	Форма обліку із розкриттям складу програмного забезпечення, що застосовуються для автоматизації облікових робіт	+	+	+
8.3	Перелік осіб, які мають права підпису первинної облікової документації (в якості додатку)	+	+	+
8.4	Перелік осіб, що здійснюють внутрішній контроль обліку і звітності	+	+	+
8.5	Склад форм облікових регістрів та первинних документів, які використовуються підприємством під час оформлення господарських операцій, за якими відсутні типові форми, форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності	+	+	+

* Курсивом відокремлені ті питання облікової політики/облікової оцінки, які додані автором на відміну від [3, с.16-13; 9] з урахуванням вимог МСФЗ

У цілому можна зробити висновок, що облікова політика - це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються цілісною системою обліку в процесі його ведення, а також складання всіх форм звітності з метою створення інформаційних передумов для ефективної реалізації всіх управлінських функцій і задоволення потреб всіх зацікавлених користувачів в об'єктивній обліковій інформації.

Додамо, що запровадження МСФЗ в Україні ще в більшій мірі підіймає значення облікової політики з точки зору її впливу на фінансовий стан і результати діяльності суб'єкта господарювання. Однак у даному випадку мається на увазі коректне і неформальне застосування вимог МСФЗ.

Традиційно основною метою облікової політики вважається забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень, тобто за основу визначення цільової спрямованості облікової політики береться інформаційний підхід. Але справа не лише в достовірності інформації, яка наводиться у фінансовій звітності в результаті застосування певних облікових оцінок і процедур. Не можна забувати про те, що за рахунок вибору окремих методів обліку так чи інакше досягається вплив на реальні процеси відтворення капіталу суб'єкта господарської діяльності, а це вже виходить далеко за межі інформаційних аспектів.

Для прикладу розглянемо ситуацію із застосуванням прискорених методів нарахування амортизації основних засобів. Завдяки вибору методів прискореної амортизації може бути досягнуто прискорене повернення авансованого капіталу, збільшення чистого грошового потоку, зменшення впливу морального зносу основних засобів, створення умов для прискореного оновлення відповідних об'єктів тощо [8, с.14]. Водночас ці ж методи призводять до негативних наслідків у вигляді збільшення собівартості продукції та інших витрат підприємства, а також зниження прибутковості діяльності у перші роки використання основних засобів.

Таким чином, вибір конкретних методів обліку окремих економічних об'єктів призводить не лише до того, що користувачі отримують більш-менш достовірне уявлення про показники фінансово-майнового стану підприємства, фінансові результати та грошові потоки, а що сам їх рівень можна погіршити чи поліпшити через обрані методи оцінки.

Безпосередній вплив на показники фінансової звітності мають не тільки методи нарахування амортизації, а й методи оцінки вибуття запасів, методи створення резерву сумнівних боргів і забезпечень майбутніх витрат і платежів тощо. У кінцевому підсумку це призводить до того, що, як зазначено в [2, с.161], „прибуток, який відображається в фінансовій звітності, носить в певній мірі суб'єктивний характер, оскільки залежить від процедур і методів обліку".

Хотілося б також звернути увагу на те, що вибір конкретного методу ведення обліку під час розробки облікової політики має подвійний вплив на стан економічної безпеки підприємства. Візьмемо, наприклад, ситуацію зі створенням резерву сумнівних боргів. Як відомо, відповідно до вимог П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість" передбачені три методи нарахування резерву. Від того, який метод буде обраний, залежить сума нарахованого резерву, а отож, і розмір оборотних активів підприємства, оскільки резерв вираховується під час визначення підсумку балансу.

При інших рівних умовах те підприємство, яке зовсім відмовиться від створення резерву сумнівних боргів, буде мати кращу ситуацію при оцінці фінансового стану і показників прибутковості та рентабельності, ніж те підприємство, яке повністю дотримується вимог діючих П(С)БО і забезпечує відображення дебіторської заборгованості за чистою вартістю реалізації. Однак це лише на перший погляд. Якщо подивитись з іншого боку, то вийде дещо інша картина: створення резерву в певній мірі страхує підприємство від значних фінансових втрат у випадку неповернення боргів дебіторами і тим самим сприяє підтриманню умов його економічної стійкості і сталого розвитку як в сучасному, так і в майбутньому.

Однією зі складових частин облікової політики кожного підприємства є порядок створення забезпечень майбутніх витрат і платежів і, зокрема, забезпечень на виплату гарантійних зобов'язань, виплату відпусток тощо. Накопичення джерел для погашення витрат, які здійснюються нерівномірно протягом року, а також забезпечень іншого призначення безпосередньо сприяє достатній фінансовій стабільності як важливої складової економічної стійкості підприємства в цілому, оскільки за наявності забезпечення повністю знімається ризик суттєвого збільшення втрат і зниження прибутковості в окремі періоди. Однак аналіз облікової практики діючих суб'єктів

господарювання дозволяє зробити висновок, що лише на одиничних підприємствах створюються відповідні забезпечення, незважаючи на те, що формування окремих з них є обов'язковою вимогою відповідних П(С)БО, зокрема це стосується забезпечення на виплату відпусток, передбаченого П(С)БО 26 "Виплати персоналу". Аналогічна ситуація стосується й інших видів забезпечень – на виведення основних засобів із експлуатації і відновлення навколишнього середовища, на реструктуризацію, на покриття витрат за обтяжливими контрактами тощо.

Слід мати на увазі, що на економічну безпеку підприємства здійснюють вплив як загальні підходи до формування облікової політики, так і методи обраної облікової політики і облікової оцінки відносно конкретних економічних об’єктів. Наприклад, стосовно загальних підходів суттєве значення мають: вибір основи оцінок, що використовуються при розробці і застосуванні облікової політики (первісна вартість, справедлива вартість, чиста вартість реалізації, поточна вартість тощо) із розмежуванням категорій активів, до яких застосовуються відповідні підходи щодо оцінки; порядок розкриття інформації щодо ключових припущень відносно майбутніх звітних періодів і інших джерел невизначеності в оцінках, внаслідок дії яких може виникнути ризик суттєвих коригувань балансової вартості активів та зобов’язань тощо. Відповідні елементи актуальні відносно припущень щодо оцінки впливу майбутніх подій при формуванні забезпечень, припущень в оцінці основних засобів у випадку застосування моделі за переоціненою вартістю, припущень в оцінці фінансових інструментів, які враховуються за справедливою вартістю тощо, а також відносно ключових припущень загального характеру: майбутні зміни цін, зміни ставок дисконтування для врахування ризиків, коригування майбутніх грошових потоків у випадку застосування дисконтованої вартості для цілей обліку і звітності тощо. На економічну безпеку впливають і конкретні методи обліку окремих економічних об’єктів – основних засобів, нематеріальних активів, інвестиційної нерухомості, необоротних активів для продажу і діяльності, що припиняється, фінансових інструментів, запасів, доходів, забезпечень тощо. У даному випадку не будемо перераховувати їх всі, а лише зазначимо, що вплив обраних підприємством методів і елементів облікової політики може носити прямий або опосередкований характер, але він є і його слід обов’язково враховувати при розробці наказів про облікову політику вітчизняних підприємств.

Процес розробки облікової політики з акцентом на проблему підтримання економічної безпеки, на наш погляд, повинен забезпечувати вирішення щонайменш таких завдань:

- достовірного відображення інформації у фінансовій звітності, необхідне для всіх груп користувачів, як зовнішніх, так і внутрішніх;
- страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати коштів, зокрема пов’язаних із неповерненням дебіторської заборгованості або з неефективним вибором методів оцінки і обліку практично всіх фінансових інструментів, а також іншими аналогічними ситуаціями;
- накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства шляхом вибору оптимальних для різних груп об’єктів основних засобів методів нарахування амортизації;
- рівномірного відображення в обліку доходів і витрат, зокрема стосовно останніх шляхом створення забезпечень майбутніх витрат і платежів, не допускаючи водночас зайвого резервування коштів;
- оптимізацію оподаткування в тих випадках, де це можливо, зокрема тоді, коли методика ведення бухгалтерського обліку безпосередньо впливає на розмір прибутку для цілей оподаткування, наприклад, це стосується вибору доцільних для підприємства методів оцінки запасів;
- орієнтацію на досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямами діяльності, зокрема відносно фінансових показників, показників

навколишнього середовища, ринку (відношень із замовниками і конкурентами), оптимізації внутрішніх бізнес-процесів і використання всіх видів ресурсів, включаючи людські тощо.

При тому важливо забезпечити, щоб при розробці облікової політики були враховані орієнтири на досягнення ключових показників ефективності діяльності підприємства. Як відомо, у сучасній практиці управління і практиці складання звітності все більше значення набувають показники не лише фінансового характеру, а й нефінансові показники, які з різних позицій характеризують ефективність бізнесу і так чи інакше безпосередньо пов'язані із економічною безпекою. Отже, враховуючи їх значення, при визначенні облікової політики здається доцільним забезпечити освітлення підходів не тільки до відображення в обліку і звітності традиційних економічних об'єктів, а і передбачити, по-перше, склад показників нефінансового характеру, за якими оцінюється результативність компанії, по-друге, методи їх обрахунку. Відповідні показники можуть бути деталізовані у додатку до Наказу про облікову політику.

Висновки і перспективи подальших досліджень:

1. Під час розробки облікової політики підприємств мають бути обов'язково враховані стратегічні цілі та завдання економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримання економічної безпеки.

2. Процес розробки облікової політики повинен забезпечувати не тільки достовірне відображення інформації у звітності, необхідне для всіх груп користувачів, а й вирішення інших завдань, зокрема: страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати всіх видів ресурсів, накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства; оптимізації оподаткування тощо.

3. Оптимізація вибору елементів облікової політики можлива лише шляхом проведення відповідних розрахунків, які враховують конкретні умови ведення господарської діяльності окремо взятого підприємства. При тому у ході розробки облікової політики доцільно застосовувати елементи фінансового планування з метою вибору тих підходів, які в найбільш повній мірі задовольнять систему управління на конкретному етапі життєвого циклу підприємства і сприяють підтриманню його економічної безпеки.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з подальших визначенням впливу вибору конкретних моделей обліку на фінансовий стан, фінансові результати та інші показники діяльності суб'єктів господарювання.

Література.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-14 у редакції від 14.01.2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Сайт «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14

2. Кирсанова В.В., Просянюк Н.А. Влияние учетной политики предприятия на принятие решений по управлению его ресурсами и затратами / В.В. Кирсанова, Н.А. Просянюк // Труды Одесского политехнического университета: Научный и производственно-практический сборник по техническим и естественным наукам. – Одесса. – 2004. – Выпуск: № 3 – Т.2. – С. 160-162.

3. Левицька С.О. Організація обліку господарської діяльності підприємства / Левицька С. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - № 6. – С. 6-13.

4. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія і організація: Монографія / П.Є. Житний. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2007. – 352 с.

5. Бондар М.І. Бухгалтерський облік як інформаційна підсистема системи управління / М.І.Бондар // Вісник НУ «Львівська політехніка»

«Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: 2012. – № 721. – С.50-53

6. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія / М.Т. Щирба. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 340 с.

7. Пилипенко О.І. Моделювання облікової політики в системі корпоративного управління [Електронний ресурс] / О.І. Пилипенко // Вісник ЖДТУ. – 2009 - № 2. – С.104-109. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_2/18.pdf

8. Житный П. Концепция формирования амортизационной политики в условиях рыночной экономики / П. Житный // Бухгалтерский учет и аудит. – 2004. - № 3. – С. 13-17.

9. Про облікову політику: лист Міністерства фінансів України від 21 грудня 2005 р. №31-34000-10-5/27793 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України // Режим доступу: http: www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58984& cat_id=34931.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On accounting and financial reporting in Ukraine" № 996-14, available at: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (Accessed 16 July 1999 as amended 14 January 2012).

2. Kirsanova, V.V. and Prosyanyuk, N.A. (2004), "The impact of the accounting policy of the enterprise to making decisions on the management of its resources and costs", *Trudy Odesskogo politehnicheskogo universiteta: Nauchnyj i proizvodstvenno-prakticheskij sbornik po tehnicheskim i estestvennym naukam*, vol. 3, no.2, pp.160-162.

3. Levitska, S.O. (2010), "Organization of business accounting of the enterprise", *Bukhhalters'kyj oblik i audyt*, vol. 6, pp. 6-13.

4. Zhytnyj, P.Ye. (2007), *Oblikova polityka v umovakh rozvytku finansovo-promyslovykh system: metodolohiia i orhanizatsiia* [Accounting policy in conditions of financial-industrial systems: methodology and organization], SNU im. V.Dalya, Lugansk, Ukraine.

5. Bondar, M.I. (2012), "Accounting as an information management subsystem", *Visnyk NU "L'vivs'ka politekhnika" "Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*", vol.721, pp.50-53.

6. Schyrba, M.T. (2011), *Accounting policy in the system of management accounting* [Oblikova polityka v systemi upravlins'koho obliku], Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.

7. Pylypenko**,** O.I. (2009), **"**Modeling accounting policy in the system of corporate management**",** *Visnyk ZhDTU***,** vol.2, pp.104-109, available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_2/18.pdf, (Accessed 28 April 2014).

8. Zhytnyj, P.Ye. (2004), "The concept of formation of the amortization policy in the conditions of market economy", *Bukhhalterskyj uchet y audit*, vol. 3. pp.13-17.

9. The Ministry of Finance of Ukraine (2005), Letter "On accounting policy" №31-34000-10-5/27793, available at: http:// www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931 (Accessed 21 Desember 2005).